७

कश्यपोऽसितो देवलो वा। पवमानः सोमः। गायत्री।

असृग्रमिन्दवः पथा धर्मन्नृतस्य सुश्रियः। विदाना अस्य योजनम्॥ ९.००७.०१

अस्य- इन्द्रस्य। योजनम्- योगम्। विदानाः- जानन्तः। सुश्रियः- सुमङ्गळाः। इन्दवः- शुष्कहृदयस्यापि क्लेदनकरा रसाः। ऋतस्य- प्रकृतिनियतिभूतसत्यस्य। पथा- मार्गेण। धर्मणि- स्वधर्मे। असृग्रम्- सृज्यन्ते ॥१॥

प्र धारा मध्वो अग्रियो महीरपो वि गाहते। हविर्हविष्षु वन्द्यः॥ ९.००७.०२

हविष्षु- हव्येषु। वन्द्यः- स्तुत्योभिवाद्यः। हविः- हव्यभूतः सोमः। मध्वः- तस्य मधुरस्य। अग्रियः- मुख्याः। धाराः। महीः- महतीः। अपः- जीवोदकभूताः। प्र- प्रकर्षेण। वि गाहते ॥२॥

प्र युजो वाचो अग्रियो वृषाव चक्रदद्वने। सद्माभि सत्यो अध्वरः॥ ९.००७.०३

अग्रियः- मुख्यः। वृषा- वर्षकः। सत्यः। अध्वरः- ध्वररहितः सोमः। सद्म अभि- यज्ञमभिलक्ष्य। वने- वननीये हृदये। युजो वाचः- योगसंबन्धिश्रुतीः। प्र- प्रकर्षेण। चक्रत्- शब्दितवान् ॥३॥

परि यत्काव्या कविर्नृम्णा वसानो अर्षति। स्ववर्वाजी सिषासति॥ ९.००७.०४

यत्- यदा। कविः- क्रान्तदर्शी सोमः। नृम्णा- नृवीर्याणि। वसानः। काव्या परि- दर्शनान्यभिलक्ष्य। अर्षति- गच्छति। तदा। स्ववर्वाजी- स्वर्गाश्वः प्राण इत्यर्थः। सिषासति- तानि दर्शनानि संभक्तुमिच्छति ॥४॥

पवमानो अभि स्पृधो विशो राजेव सीदति। यदीमृण्वन्ति वेधसः॥ ९.००७.०५

यत्- यदा । ईम्- एनं सोमम् । वेधसः- मेधाविन उपासकाः । ऋण्वन्ति- प्रेरयन्ति तदा । पवमानः- पुनानः सोमः । स्पृधो विशः- स्पर्धाभावनानि । अभि- अभिलक्ष्य । विशः- प्रजाः । राजेव- नृप इव । सीदति- अधितिष्ठति शासति ईशयतीति भावः ॥५॥

अव्यो वारे परि प्रियो हरिर्वनेषु सीदति। रेभो वनुष्यते मती॥ ९.००७.०६

प्रियः । हरिः- आकर्षकः । वनेषु- सेवकेषु । अव्यो वारे- सरणशीलरसस्य स्वस्थान एव रक्षाकरे उपलब्धिस्थाने । रसव्यञ्जके । रसस्य प्रवेशस्थाने । रसतत्त्वस्य सुलभतया अवगमसाधनभूते । रसार्थयाचनसाधनभूते । रसक्रिये । रसावाप्तिसाधनभूते । रसावरणे । रससंभक्तरि । रसवर्धके । वरणीये प्रतीके । परि- परितः । सीदति- स्थापितो भवति । रेभः- मन्त्रवान् । मती- मत्या । वनुष्यते- सेव्यते ॥६॥

स वायुमिन्द्रमश्विना साकं मदेन गच्छति। रणा यो अस्य धर्मभिः॥ ९.००७.०७

यः । अस्य- एतस्य सोमस्य । धर्मभिः- धर्मैः । रणा- रमते । सः । मदेन- तृप्त्या हर्षेण वा । साकम्- सह । वायुम्- प्राणम् । इन्द्रम्- ईशनशीलत्त्वम् । अश्विना- प्राणापानेशनत्त्वम् । गच्छति- प्राप्नोति ॥७॥

आ मित्रावरुणा भगं मध्वः पवन्त ऊर्मयः। विदाना अस्य शक्मभिः॥ ९.००७.०८

मध्वः- येषां मधुरस्य सोमस्य । ऊर्मयः- तरङ्गाः । मित्रावरुणा- स्नेहाधिदैवतमृताधिदैवतं प्रति । भगम्- सौभाग्याधिदैवतं प्रति । आ- समन्तात् । पवन्ते- क्षरन्ति । अस्य- एतस्य सोमस्य । विदानाः- ते ज्ञानिनः । शक्मभिः- सुखैः संयुज्यन्ते ॥८॥

अस्मभ्यं रोदसी रयिं मध्वो वाजस्य सातये। श्रवो वसूनि सं जितम्॥ ९.००७.०९

अस्मभ्यम्- नः। रोदसी- द्यावापृथिव्यौ। मध्वः- मधुरस्य सोमस्य। वाजस्य- तदुद्भूतबलस्य। सातये- लाभाय। रयिम्- दानयोग्यसंपदम्। श्रवः- श्रुत्युपलक्षितप्रज्ञाम्। वसूनि- चित्तवृत्तिस्तम्भकारीणि भावनानि। सम्- सम्यक्। जितम्- जयतम्॥९॥